

Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1980.

The ringing activity at Falsterbo Bird Station in 1980.

GUNNAR ROOS & LENNART KARLSSON

Meddelande nr 94 från Falsterbo fågelstation

För att möjliggöra ett effektivare utnyttjande av de dagliga och årliga fångst-siffrorna för studier av olika fågelarters sträckrytm och beståndsfluktuationer företogs under 1980 vissa justeringar i stationens ringmärkningsprogram. Vid Falsterbo fyr bedrevs sålunda daglig småfågelfångst mera regelbundet och under något längre perioder än tidigare år, bl a innebärande en tidigareläggning av verksamhetens start under såväl vår (21 mars - 10 juni) som höst (21 juli - 5 november). Och som ett komplement härtill fortsatte småfågelfångsten i vassarna på Flommen under förhösten (21 juli - 15 september) i oförändrad omfattning. Denna verksamhet vid Fyren och på Flommen avses i framtiden utgöra stationens "standardiserade ringmärkningsprogram", varvid fångstperioderna skall hållas oförändrade från år till år.

En annan förändring gäller publiceringen av märkningsresultaten, som ju tidigare skett i form av föga detaljerade översikter omfattande flera år (Enemar 1955, 1957, Fritz & Nilsson 1960, Fritz 1966, Roos 1969, 1977, 1980). I fortsättningen kommer resultaten i stället att presenteras i årliga rapporter, varvid materialet från de olika fångstlokalerna redovisas separat. I stort sett kommer dessa årsrapporter endast att innefatta fångststatistik, medan redovisning av återfynden kommer att ske i annat sammanhang. En dylik återfyndsöversikt omfattande åren 1947-80 är för närvarande under utarbetande.

METODER OCH FÅNGSTINSATS

Någon strikt standardisering av fångstinsatsen (jfr Berthold & Schlenker 1975) har ej ansetts möjlig eller ens önskvärd, och målsättningen är enbart att de dagliga och årliga fångstsiffrorna i grova drag skall återspegla fågeltillgången i fångstområdena. I enlighet härmed har följande anvisningar fastställts för stationens "standardiserade märkningsprogram" vid Fyren och på Flommen.

- (1) Vid Fyren skall årlig fångstverksamhet bedrivas under såväl vår (21 mars - 10 juni = 82 dagar) som höst (21 juli - 5 november = 108 dagar), vilken kompletteras med parallell fångst på Flommen under en del av hösten (21 juli - 15 september = 57 dagar).
- (2) Under de fastställda, årliga verksamhetsperioderna skall fångst bedrivas dagligen, från gryningen och minst fyra (Fyren: vår) respektive sex (Fyren och Flommen: höst) timmar framåt. Vid helt otjänlig väderlek, dvs ihållande regn och/eller hård vind ($>13-15$ m/s) får dock fångsten inställas.

- (3) Som fångstredskap utnyttjas enbart slöjnet, i huvudsak japanska 9-meters-nät. Såväl vid Fyren som på Flommen finns ca 20 fasta nätplatser, men antalet dagligen använda nät tillåtes variera med vindförhållandena. Normalt skall antalet nät uppgå till 10-18 vid Fyren och 12-20 på Flommen (maximum: 20 nät på vardera lokalen).
- (4) Näten vittjas regelbundet, minst en gång varje halvtimme. All märkning bokföres per hel timme (svensk normaltid: GMT + 1 tim) i särskilda dagsprotokoll, vilka även innefattar summeringar av fåglarnas ålders- och könsfördelning samt uppgifter om antalet nät, etc.

Fångstinsatsen under 1980 framgår av tabell 1, där antalet fångst- och nät-timmar samt dagar med inställd fångst redovisas separat för Fyren och Flommen. Det måste i detta sammanhang understrykas, att antalet nättimmar ej utan vidare kan utnyttjas för jämförelser med andra lokaler vad avser antalet fångade individer per nättimme, etc. Eftersom fångstens fördelning under dagen är synnerligen ojämn (vid Falsterbo vanligen en mycket markerad morgontopp), måste man vid dylika jämförelser också ta hänsyn till nättimmarnas dygnsfördelning.

Tabell 1. Fångstinsats vid Fyren och Flommen 1980. Inga fångstförsök under dagar med ihållande regn och/eller hård vind (> 13-15 m/s).

Trapping efforts at Fyren and Flommen in 1980. No trapping efforts on days with continuous rain and/or hard wind (> 13-15 m/s).

Lokal och period Site and period	Dagar Days	Timmar Hours	Nättimmar Net hours	Inga fångstförsök No trapping efforts
A: Fyren 21 Mar - 10 Jun	82	400	4500	8 dagar: 21-24, 31 Mar, 2, 5, 19 Apr
B: Fyren 21 Jul - 5 Nov	108	630	8180	6 dagar: 21 Aug, 15 Sep, 7, 8, 14, 28 Oct
C: Flommen 21 Jul - 15 Sep	57	290	4650	6 dagar: 1, 22, 23 Aug, 13-15 Sep

RESULTAT

Under 1980 ringmärktes totalt 23 200 fåglar av 97 olika arter vid stationen, vilket är den högsta årssumma som någonsin uppnåtts på lokalen (tidigare högstanotering: 22 660, 1966). Av årets fåglar hänför sig 20 520 (88 %) till standardprogrammet med följande fördelning: 5 200 under våren och 11 490 under hösten vid Fyren samt 3 830 under hösten på Flommen. Av de resterande fåglarna hänför sig hälften till spridd nätfångst (1 340) och hälften till märkning av ej flygga ungar, alltså pulli, på olika lokaler (1 340).

Fångstens fördelning på olika kategorier (A-E) framgår av tabell 2, och för några valda arter har dessutom märkningssummorna för de tre bästa fångstdagarna vid Fyren och Flommen sammanställts i tabell 3. I det följande lämnas endast några korta kommentarer till utbytet på de olika lokalerna, varvid vi utan särskilda hänvisningar utgår från de i tabell 2 och 3 redovisade siffrorna. Dags- och årssummor har i texten vanligen avrundats till jämna total. I vissa fall anges tidpunkten för sträckets kulmination, uttryckt i form av mediandatum (Md). Vid åldersangivelser betecknar 1K årsunge och 2K+ gammal fågel (kalenderår).

Tabell 2. Antal ringmärkta fåglar vid Falsterbo fågelstation 1980 fördelade på olika fångst-lokaler. A: Fyren 21 mars - 10 juni. B: Fyren 21 juli - 5 november. C: Flommen 21 juli - 15 september. D: diverse lokaler, flygga fåglar. E: diverse lokaler, pulli. Fångstinsatsen på lokalerna A-C framgår av tabell 1.

Number of birds ringed at Falsterbo Bird Station in 1980 distributed on different trapping sites. A: Fyren 21 March - 10 June. B: Fyren 21 July - 5 November. C: Flommen 21 July - 15 September. D: various sites, full-grown birds. E: various sites, pulli. Trapping efforts on site A-C are summarized in Table 1.

	A	B	C	D	E	Årssumma Ann. total
Ejder <i>Somateria mollissima</i>	-	-	-	17	-	17
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	-	32	1	3	-	36
Örnvråk <i>Buteo buteo</i>	-	1	-	-	-	1
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	-	-	1	-	1	2
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	-	-	2	1	-	3
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	-	-	1	-	-	1
Rödbena <i>T. totanus</i>	-	-	-	2	-	2
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	-	-	1	-	-	1
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	-	-	-	1	-	1
Grönben <i>T. glareola</i>	-	-	29	9	-	38
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	-	-	5	3	-	8
Skrattmå <i>Larus ridibundus</i>	-	-	2	-	1	3
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	-	-	-	-	1072	1072
Havstrut <i>L. marinus</i>	-	-	-	-	4	4
Skräntärna <i>Sterna caspia</i>	-	-	-	-	1	1
Småtärna <i>S. albigifrons</i>	-	-	-	-	3	3
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	-	1	-	-	-	1
Gök <i>Cuculus canorus</i>	1	1	-	-	-	2
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	-	-	-	-	3	3
Hörnuggla <i>Asio otus</i>	1	-	-	-	-	1
Tornsvala <i>Apus apus</i>	-	1	-	-	-	1
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	3	9	1	2	9	24
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	-	2	-	-	-	2
Mindre hackspett <i>D. minor</i>	-	9	-	-	-	9
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	-	1	1	-	-	2
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	3	5	15	49	-	72
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	19	4	125	315	1	464
Hussvala <i>Delichon urbica</i>	5	32	8	1	-	46
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	10	205	28	21	-	264
Ängspiplärka <i>A. pratensis</i>	1	5	-	-	-	6
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	2	6	47	169	-	224
Forsärla <i>M. cinerea</i>	-	1	-	-	-	1
Sädesärla <i>M. alba</i>	13	89	20	62	-	184
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	60	314	-	1	-	375
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	152	390	1	8	-	551
Rödthake <i>Erithacus rubecula</i>	2266	2416	19	23	-	4724
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	38	6	-	-	-	44
Blåhake <i>L. svecica</i>	8	-	-	-	-	8
Svart rödstjärt <i>Phoenicurus ochruros</i>	7	1	-	-	-	8
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	122	259	11	7	33	432
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	10	10	127	7	-	154
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	21	19	23	4	-	67
Ringtrast <i>Turdus torquatus</i>	2	-	-	-	-	2
Koltrast <i>T. merula</i>	51	23	-	3	-	77
Björktrast <i>T. pilaris</i>	1	4	-	-	-	5
Taltrast <i>T. philomelos</i>	55	217	-	1	-	273
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	7	23	-	-	-	30
Dubbeltrast <i>T. viscivorus</i>	1	1	-	-	-	2
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	4	1	-	1	-	6
Vattensångare <i>Acrocephalus paludicola</i>	-	-	1	-	-	1

	A	B	C	D	E	Årssumma Ann. total
Sävsångare <i>A. schoenobaenus</i>	6	1	664	20	-	691
Kärrsångare <i>A. palustris</i>	23	3	29	11	-	66
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	135	18	1678	123	2	1956
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	-	-	2	-	-	2
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	49	33	5	6	-	93
Höksångare <i>Sylvia nisoria</i>	-	2	-	2	-	4
Ärtsångare <i>S. curruca</i>	123	76	1	15	-	215
Törnsångare <i>S. communis</i>	117	28	14	17	-	176
Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	69	382	5	24	-	480
Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	67	89	-	7	-	163
Kungsfågelsångare <i>Phylloscopus proreg.</i>	-	1	-	-	-	1
Grönsångare <i>P. sibilatrix</i>	2	17	2	-	-	21
Gransångare <i>P. collybita</i>	43	73	-	1	-	117
Lövsångare <i>P. trochilus</i>	1311	1406	806	172	-	3695
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	82	1406	3	5	-	1496
Brandkr. kungsfågel <i>R. ignicapillus</i>	1	1	-	-	-	2
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	23	72	3	1	-	99
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	5	9	-	-	-	14
Svartvit flugsnappare <i>F. hypoleuca</i>	18	155	8	14	37	232
Stjörtnes <i>Aegithalos caudatus</i>	-	19	-	-	-	19
Svartmes <i>Parus ater</i>	-	12	-	-	-	12
Blåmes <i>P. caeruleus</i>	2	2288	11	138	44	2483
Talgoxe <i>P. major</i>	17	326	2	15	107	467
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	-	-	-	-	6	6
Trädkräpar <i>Certhia familiaris</i>	1	48	-	-	-	49
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	-	-	3	-	-	3
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	55	37	9	34	-	135
Skata <i>Pica pica</i>	-	1	-	-	2	3
Nötkråka <i>Nucifraga caryocatactes</i>	-	1	-	-	-	1
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	23	14	37	14	4	92
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	1	60	1	-	-	62
Pilfink <i>P. montanus</i>	-	206	8	1	5	220
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	70	148	-	2	-	220
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	3	48	-	-	-	51
Gulhämpling <i>Serinus serinus</i>	2	-	-	-	-	2
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	31	83	-	3	-	117
Steglits <i>C. carduelis</i>	2	-	-	-	-	2
Grönsiska <i>C. spinus</i>	14	68	-	-	-	82
Hämpling <i>C. cannabina</i>	11	7	-	-	-	18
Vinterhämpling <i>C. flavirostris</i>	-	3	-	-	-	3
Gråsiska <i>C. flammea</i>	-	1	-	-	-	1
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	-	-	1	-	-	1
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	4	123	-	-	-	127
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	-	1	-	-	-	1
Gulspärp <i>Emberiza citrinella</i>	-	82	-	1	-	83
Ortolansparv <i>E. hortulana</i>	5	1	-	-	-	6
Sävsparv <i>E. schoeniclus</i>	17	56	66	8	4	151
Totalt Total	5195	11493	3827	1344	1339	23198
Arter Species	58	72	44	46	19	97

Tabell 3. Antal ringmärkta individer under de tre bästa dagarna vid Fyren och Flommen 1980, valda arter.

Number of individuals ringed on the three peak days at Fyren and Flommen in 1980, selected species.

	Antal individer, datum No of individuals, date			Summerad / av totalsumman Summed / of total		
	1	2	3	1 + 2 + 3		
A: <u>Fyren 21 Mar - 10 Jun</u>						
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	15 16 Apr	13 15 Apr	13 1 May	10	18	27
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	278 13 Apr	189 15 Apr	180 6 Apr	12	21	29
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	19 11 May	17 5 Jun	13 18 May	16	30	40
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	171 11 May	153 15 May	151 17 May	13	25	36
B: <u>Fyren 21 Jul - 5 Nov</u>						
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	53 28 Aug	14 25 Aug	13 16 Sep	26	33	39
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	116 11 Oct	26 29 Sep	26 13 Oct	37	45	53
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	86 27 Sep	85 19 Sep	39 16 Sep	22	44	54
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	354 11 Oct	242 16 Sep	240 22 Sep	15	25	35
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	38 16 Sep	24 8 Sep	23 6 Sep	15	24	33
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	23 13 Oct	20 27 Sep	18 4 Oct	11	20	28
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	56 1 Sep	46 24 Aug	32 19 Sep	15	27	35
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	111 24 Aug	101 25 Aug	95 13 Aug	8	15	22
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	301 11 Oct	191 13 Oct	156 22 Oct	21	35	46
Svartvit flug <i>Ficedula hypoleuca</i>	41 1 Sep	20 25 Aug	17 15 Aug	26	39	50
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	462 27 Sep	275 13 Oct	273 11 Oct	20	32	44
Talgoxe <i>P. major</i>	112 11 Oct	34 13 Oct	26 26 Oct	34	45	53
C: <u>Flommen 21 Jul - 15 Sep</u>						
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	16 27 Aug	12 1 Sep	11 2 Sep	13	22	31
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	178 25 Aug	128 27 Aug	78 1 Sep	11	18	23
Sävsångare <i>A. schoenobaenus</i>	89 1 Sep	43 8 Sep	40 4 Sep	13	20	26
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	84 1 Sep	57 13 Aug	56 30 Aug	10	17	24

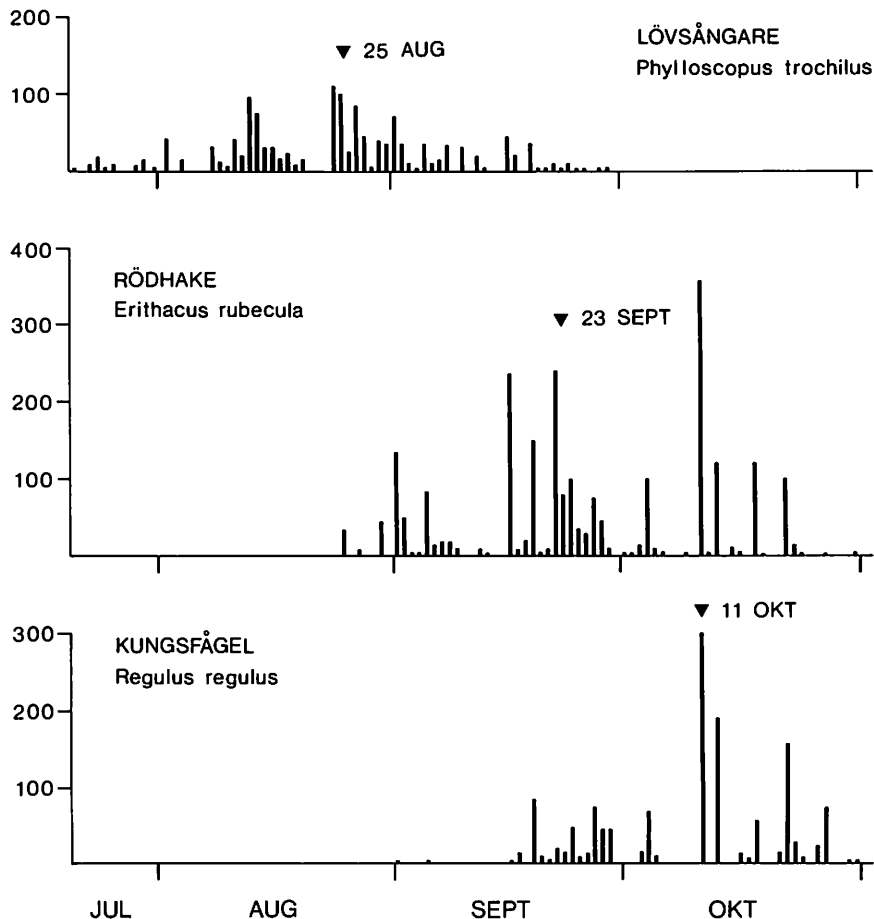
A: Fyren 21 mars - 10 juni

Vårmärkningen vid Fyren dominerades i hög grad av två arter: rödhake med 2 270 (44 %) och lövsångare med 1 310 individer (25 %). För endast fem andra arter uppnåddes tresiffriga tal, nämligen järnsparv, rödstjärt, rörsångare, ärtsångare och törnsångare (100-150 av vardera). Anmärkningsvärda "udda" inslag i fångsten var framför allt 8 blåhakar (15-22 maj), 5 mindre flugsnappare (14-24 maj), 2 gulhämplingar (3 maj, hane + hona) samt 1 brandkronad kungsfågel (1 april, hane).

Av rödhakarna fångades 90 % mellan den 1 april och den 12 maj (Md = 17 april) med markerade toppar i samband med varmluftsinsbrott den 1 (110), 6-7 (180 + 100), 13-17 (280 + 80 + 190 + 90 + 160) samt 29-30 april (180 + 80). Hos lövsångaren inföll sträckkulminationen ungefär en månad senare (Md = 15 maj), och toppdagar för denna art var den 6 (110), 8 (140), 11 (170) samt 15-19 maj (150 + 20 + 150 + 60 + 100). Vårens totalt sett bästa fångstdagar inföll den 13 april (320 ind/10 arter) samt den 11 (310/19) och 17 maj (350/23).

B: Fyren 21 juli - 5 november

Även under hösten var rödhaken med 2 420 individer (21 %) vanligaste art vid Fyren, dock utan att på något sätt vara lika dominerande som under våren. Bland nattsträckarna uppträdde även lövsångaren (1 400) och kungsfågeln (1 400) talrikt, på långt avstånd följda av trädpiplärka, gärdsmyg, järnsparv, rödstjärt, taltrast och trädgårdssångare (200-400 av vardera). Särskilt anmärkningsvärd är den höga höstsumman för trädgårdssångare (380), en art som endast brukar märkas i något hundratal exemplar per år vid Falsterbo (jfr årssummor 1971-79: $\bar{x} = 70$). Beträffande fångstens tidsmässiga fördelning hos de tre vanligaste nattsträckarna, alltså rödhake, lövsångare och kungsfågel, hänvisas till figur 1.

Figur 1. Antalet dagligen ringmärkta exemplar av tre nattsträckare vid Falsterbo hösten 1980 (Fyren 21 juli - 5 november): lövsångare, rödhake och kungsfågel. Mediandatum har markerats med en pil.

Daily ringing totals of three night-migrants at Falsterbo in autumn 1980 (Fyren 21 July - 5 November): willow warbler, robin, and goldcrest. Median date is indicated by an arrow.

Av de oregelbundna flyttarna uppträdde blåmesen synnerligen talrikt den höst, och totalsumman på 2 290 individer är den högsta som någonsin uppnått på lokalen (jfr Lindskog & Roos 1979). Sträcket kulminerade något tidigare än under de närmast föregående invasionsåren (Md = 27 september mot den 2-3 oktober höstarna 1975 och 1977), och de bästa fångstdagarna inföll den 19-21 (260 + 150 + 110) och 27 september (460) samt den 11 (275), 13 (275) och 16 oktober (160). En fingervisning om de invaderande blåmesarnas ursprung erhöles genom tre fåglar, som kontrollerades i Falsterbo i senare hälften av oktober och visade sig vara märkta i Mellansverige tidigare under hösten (Kvismaren i Närke den 14 augusti, Hammarön i Värmland den 26 september, Nidingen i Halland den 1 oktober). I jämförelse med blåmesen uppträdde talgoxen tämligen fåtaligt (330), och passagen kulminerade hos denna art ca två veckor senare (Md = 11 oktober) än hos blåmesen. Andra oregelbundna flyttare märkta i nämnvärt antal var domherre (120), trädskrypare (50), stjärtmes (19) och mindre hackspett (9).

Främsta rariteter under hösten var en brandkronad kungsfågel (1K hane) den 18 och en kungsfågelsångare (1K) den 22 oktober. Nämnas skall också 9 mindre flugsnappare (alla 1K) mellan den 31 augusti och den 30 september.

Höstens bästa fångstdagar inföll den 16 (540 ind/23 arter), 19 (770/26) och 27 september (810/20) samt den 11 (1 280/25) och 13 oktober (800/24). Dagssumman den 11 oktober är den högsta som någonsin uppnått vid Fyren. Fem arter märktes denna dag i tresiffriga tal, nämligen rödhake 350, kungsfågel 300, blåmes 275, gårdsmyg 115 och tagloxe 110 (väder kl 0700: ESE 2 m/s, 2,5 km sikt, 2/8 moln).

C: Flommen 21 juli - 15 september

I bladvassarna på Flommen var artsammansättningen naturligtvis helt annorlunda än vid Fyren, vilket ju också är den direkta anledningen till verksamheten på förstnämnda lokal. Vanligaste art på Flommen var sålunda rörsångare (1 680 = 44 %), följt av lövsångare (800), sävsångare (660) och buskskvätta (125). I jämförelse med höstarna 1976-79 var andelen ungfåglar under 1980 tämligen hög hos såväl rörsångaren (78 % mot 66-82 %) som sävsångaren (95 % mot 82-93 %), vilket kan tyda på god häckningsframgång hos båda arterna under 1980. Av intresse i detta sammanhang är också den anmärkningsvärt sena sträcktoppen hos unga sävsångare under 1980 (Md = 31 augusti mot i genomsnitt 16 augusti 1976-79).

Rariteter fångade på Flommen var två trastsångare (2K+) den 21 och en rosenfink (2K+) den 23 juli samt tre pungmesar (1K) den 4 och en vattensångare (1K) den 19 augusti. Av pungmes fångades ytterligare ett exemplar den 7 augusti, som visade sig vara märkt som boune vid Krankesjön i Skåne (ca 55 km NE Falsterbo) den 18 juni. Nämnas skall slutligen också att årets högsta dagssumma på Flommen inskränkte sig till 300 fåglar den 25 augusti (180 rörsångare).

D: Spridd fångst av flygga fåglar

Beträffande denna kategori kan vi fatta oss kort. Av de fåglar, som döljer sig under ovanstående rubrik, hänför sig sålunda huvuddelen till sporadiska kvällsfångster på Flommen under augusti (bl a svalor och ärlor), vilka ej ingår i standardprogrammet.

E: Märkning av ej flygga ungar

Under två besök på Måkläppen i juni månad ringmärktes totalt 1 070 ungar av

gråtrut, märkningar som ingår i en större undersökning av de västskånska trutarnas spridningsmönster (Projekt Fågelvarningsdata/Johnny Karlsson). Övriga ungfågelmärkningar var i huvudsak lokaliserade till stationens småfågelholkar i Falsterbo park (116 holkar av vilka 40 % var bebodda under 1980, främst av talgoxe, blåmes, svartvit flugsnappare och rödstjärt).

FÅNGSTSIFFRORNAS UTNYTTJANDE

Ett primärt syfte med ringmärkning av fåglar är naturligtvis, att man genom återfynd skall vinna ökad kunskap om olika arters flyttningstvågar, vinterkvarter och livslängd. Vid systematiskt bedriven verksamhet kan emellertid även rena fångstdata, dvs uppgifter om antalet dagligen och årligen märkta individer samt fåglarnas ålders- och könsfördelning, vara av stort intresse. Och det är alltså just denna sistnämnda aspekt, som föranlett den ovan skisserade "uppstramningen" av stationens ringmärkningsprogram.

Efter förlängningen av de årliga fångstterminerna vid Fyren erhålles en tillfredsställande täckning av flertalet nattsträckares flyttningssperioder under såväl vår som höst, vilket i hög grad kommer att öka våra möjligheter att använda fångstmaterialet för analyser av olika arters sträckrytm och årliga fluktuationer. Vi skall ej här i detalj diskutera dessa frågor, men avslutningsvis kan några korta antydningar om fångstsiffrornas framtida utnyttjande vara på sin plats.

Sträckets tidsmässiga förlopp

I jämförelse med våra tämligen detaljerade kunskaper om höstflyttningens tidtabell hos dagsträckarna (Edelstam 1972, Ulfstrand m fl 1974) är kännedomen om flyttningens tidsmässiga förlopp hos nattsträckarna ännu mycket bristfällig. Naturligtvis finns en mängd dylikt material samlat i fågelstationernas arkiv (främst Ottenby: se Hjort m fl 1981), men vad som hittills publicerats är sannerligen magert. På detta område finns alltså fortfarande ett stort behov av fleråriga data, vilka knappast kan insamlas på annat sätt än genom systematisk fångstverksamhet. För djupare analyser av olika problem i samband med sträckets tidsmässiga förlopp har fångstdata dessutom en stor fördel framför sträckräknings- och radarmaterial: de fångade fåglarna kan i de flesta fall ålders- och i vissa fall även könsbestämmas.

Årliga populationsfluktuationer

Huruvida fångstsiffrornas årliga variationer på en sträcklokal som Falsterbo avspeglar reella fluktuationer i de häckande beståndens storlek är omtvistat, och möjligen föreligger här en principiell skillnad mellan kortflyttare med vinterkvarter inom Europa och långflyttare med vinterkvarter i tropiska Afrika (eller Asien). Hos kortflyttarna fann sålunda Svensson (1978) en tämligen god överensstämmelse mellan Svenska häckfågeltaxeringens årsindex och fångstsiffrorna från Ottenby och Falsterbo, medan överensstämmelsen hos långflyttarna var i det närmaste obefintlig. Diskrepansen mellan taxerings- och fångstdata hos långflyttarna i Svenssons undersökning får dock tolkas med viss försiktighet, inte minst sedan preliminära resultat från liknande jämförelser i England visat en hög grad av samvariation mellan taxerings- och fångstsiffror även hos utpräglade tropikflyttare som törnsångare (O'Connor 1979) och sävsångare (North & Morgan 1980).

I vilket fall som helst förefaller det uppenbart, att fångstdata utgör ett utomordentligt komplement till häckfågeltaxeringar vid analyser av exempel-

vis årliga variationer i häckningsframgång (relationen unga/gamla fåglar i fångstdata) och årliga växlingar i vintermortalitet (jfr Karlsson 1980) hos kortflyttande arter. Ett specialfall inom gruppen kortflyttare utgör invasionsarterna, vilkas oregelbundna vandringar bäst låter sig analyseras med en kombination av sträckräknings- och fångstdata (jfr Lindskog & Roos 1979). Härmed inte sagt att alla frågor rörande invasionsarternas flyttning kan klarläggas med hjälp av ett aldrig så fylligt material från en sträcklokal som Falsterbo. Tvärt om: många problem angående invasionernas orsaker kan endast lösas genom planmässiga undersökningar inom respektive arters häckningsområden.

Långsiktiga beståndsförändringar

I den mån fångstsiffrorna kan utnyttjas som mått på årliga populationsfluktuationer, bör de naturligtvis också kunna användas som indikatorer på mera långsiktiga beståndsförändringar. Under senare år har hithörande problem diskuterats i en lång rad arbeten, varvid fångstsiffrornas värde som ett instrument i den långsiktiga faunaövervakningen bedömts synnerligen olika av olika författare: väsentligen negativt av bl a Svensson (1978), däremot högst positivt av bl a Hjort & Lindholm (1978). En kritisk punkt i detta sammanhang är naturligtvis möjligheten att hålla fångstbetingelserna oförändrade under mycket långa tidsperioder (årtionden), och den största svårigheten gäller kanske här förändringar i vegetationens struktur på fångstplatserna (jfr Berthold & Schlenker 1975). På denna punkt kvarstår ännu flera frågetecken, och i fångstprogrammet vid Falsterbo ingår den långsiktiga övervakningsaspekten följaktligen endast som en intressant möjlighet.

Som ansvariga ringmärkare tjänstgjorde under 1980 följande personer, antal dagar inom parentes: Lennart Karlsson (162), Göran Walinder (41), Gunnar Roos (18), Per Andell (13), Ulf Lundwall (12) och Per Johan Ulfendahl (1). Som assistenter fungerade under hela hösten Mikael Larsson och Karin Persson (tillika guide för skolklasser och andra besöksgrupper). I arbetet medverkade dessutom Christer Strid i två veckor i september samt Sonny Lundh i en vecka i oktober. Årets märkningsverksamhet finansierades i huvudsak genom försäljning av litografier, skänkta av konstnärerna Håkan Delin och Dag Peterson.

REFERENSER

- Berthold, P & Schlenker, R. 1975. Das "Mettnau-Reit-Illmitz-Programm" - ein langfristiges Vogelfangprogramm der Vogelwarte Radolfzell mit vielfältiger Fragestellung. - Vogelwarte 28: 97-123.
- Edelstam, C. 1972. The visible migration of birds at Ottenby, Sweden. - Vår Fågelvärld, Suppl. 7: 1-360.
- Enemar, A. 1955. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1947-1953. - Vår Fågelvärld 14: 155-165.
- Enemar, A. 1957. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1954-1956. - Vår Fågelvärld 16: 20-36.
- Fritz, B. 1966. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1959-1964. - Vår Fågelvärld 25: 22-36.
- Fritz, B & Nilsson, R. 1960. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1957-1958. - Vår Fågelvärld 19: 208-220.
- Hjort, C & Lindholm, C-G. 1978. Annual bird ringing totals and population fluctuations. - Oikos 30: 387-392.

- Hjort, C, Lindholm, C-G & Pettersson, J. 1981. Ringmärkningssiffror vid Ottenby fågelstation 1946-1980. - Ottenby fågelstation, Degerhamn.
- Karlsson, L. 1980. Kungsfågeln's höstflyttning över Falsterbo: tidtabell, könskvot och årliga fluktuationer. - Anser 19: 139-146.
- Lindskog, H & Roos, G. 1979. Höststräckets förlopp hos blåmes *Parus caeruleus* och talgoxe *Parus major* vid Falsterbo 1973-1978. - Anser 18: 171-188.
- North, P. & Morgan, B. 1980. Migration studies from observatories' data. - BTO News, No 108: 3.
- O'Connor, R. 1979. BTO migration studies. - BTO News, No 101: 1-2.
- Roos, G. 1969. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1965-1967. - Vår Fågelvärld 28: 18-44.
- Roos, G. 1977. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1968-1975. - Anser 16: 1-16.
- Roos, G. 1980. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1976-1979. - Anser 19: 237-244.
- Svensson, S. 1978. Efficiency of two methods for monitoring bird population levels: Breeding bird censuses contra counts of migrating birds. - Oikos 30: 373-386.
- Ulfstrand, S, Roos, G, Alerstam, T & Österdahl, L. 1974. Visible bird migration at Falsterbo, Sweden, - Vår Fågelvärld, Suppl.8: I-XLIV, 1-245.

SUMMARY

In 1980, daily netting of resting migrants was carried out at Falsterbo (55.23 N/12.50 E), South Sweden, in spring as well as autumn. The netting efforts in the two main ringing sites, Fyren (the lighthouse garden) and Flommen (shallow pools with reed beds), are summarized in Table 1.

The grand total of ringed birds in 1980 amounted to 23 200 individuals. In Table 2 the totals of all species are separated on the different ringing sites, while the three highest daily totals of selected species at Fyren and Flommen are given in Table 3 (see also Figure 1). From the middle of September until late October *Parus caeruleus* appeared in very high numbers, and about 2 300 were ringed. On 11 October no less than 1 280 birds were caught at Fyren, the most common species being *Erithacus rubecula* 350, *Regulus regulus* 300, *Parus caeruleus* 275, *Troglodytes troglodytes* 115, and *Parus major* 110.

Finally, the possibilities of using the daily and annual ringing totals at Fyren and Flommen in studies of seasonal migration patterns and annual population fluctuations in different species are briefly discussed.

GUNNAR ROOS & LENNART KARLSSON, Falsterbo fågelstation, S-230 11 FALSTERBO